Миша Пасујевић

О НЕУВЕРЉИВОСТИ ПРЕТХОДНОГ ТРЕНУТКА

ПОСМАТРАЧИ

Истина је: тама. Површина земље као изврнути рукав. На чистој сам постави, непомичан. Далеко од икаквог огледала... Огледало потура, види оно што извесно време следи и након смрти – пораслу браду, косу, нокте...

Блед је био Месец. Ујутру се неће повући. Предухитриће вече. А ноћу га неће бити...

Ма колико бивствовање било досадно, решио сам да никоме не досађујем. Како сам био досадан... Као магла? Када бих сада, пред свитање, могао некуд да кренем, на несигурној би ме паучини повлачили фарови. Не бих журио, али, не бих волео да станем. Истрпим страшно време крај пута. Признао бих, мучен безвременошћу, оно што иначе не бих...

Мртав сам...

То, осим мртвих, знају познаници... Пристижуће јутро...

Птице изнова откривају светлост. Антене на врховима солитера. Вентилациона кућишта. Пролети стршљен, лелујава громуљица земље. О мартинеле стабљика одбија се оса, на ружним жардињерама тераса. На некој застакљеној, голуб потражи одмориште батргавим покретима утопљеника. Односи га ваздушни талас. Белина. Претходи јој неподношљиво *буђење* станова...

Баланс? Из отворених прозора плахне облак устајалог, препусти место прашини, да уцури – из горње купе невидљивог – спољњег, у унутрашњу – и потврди време.

Један човек на тротоару, с цигаретом међу прстима, другом за уветом. Први јутарњи трамвај на станици. Одлази... Он припали ону за уветом. Кад је попуши, седне на плочник. Подигне опушак крај својих ципела. Мирише га. Мрви...

У скученој кабини, одвојен танким плексигласом од путника, ноћас је продао 209 метро-карата. Необичној црнкињи пожелео је угодну вожњу; повукла је карту дугачким прстима-пипцима пожуривши на перон. Изостали су залутали туристи. Пијанци ослоњени о билетарницу. Њихово мољакање за цигарету. До-јутарње исповедање...

У ствари, подземна се затвара пре поноћи. Послеподневном сменом – под земљом – њему отпочиње ноћ. У поноћ, излази у њу. На обалу Дунава. *Kis Kiralylany*! Крај скулптуре мале краљице. Ту је „да подсети на бесмисленост журбе"...

Човек је чује... И то је у реду... По изгледу, то је уистину дечак – у панталонама, превеликим, накарадним ципелама... Леђима окренута трамвајима размилелим дуж обале, из којих се можда и може наслутити по коси испод *Kis Kiralylanyne* капе њена младолика женственост... И трамваји се лењо гегају, мешкоље на станицама; мачори на симсу... Тик испод шина је вода...

Стотинама километара низводно, ја – мртав, као што, необразложивши, рекох – настављам да *сањам*... Налик кишном облаку, што чека да се Свет окрене око њега. Исуши га. *Спусти на земљу*...

КАЖИПРСТ

Ноћ, дуга као минђушом притиснуто уво црнкиње.

На граничним прелазима, завиривање у превоје и преклопе возила. Пртљаг... Јато – на исто сведених – речи. Покрета... Есперанто?

Нејасно удаљавање од себе самог – пред јутро... Долазак...

Нестрпљив, прекорачујем прописану брзину у претицању камиона. Када се укаже несмотрено процењен излаз испред дугачке гвожђурије, никне узвишење. Преко њега се пут ломи у кривину? Сужава пред широким комбајном? Војним транспортером? Захваћена моја страна асфалта? Тело у трену *прегори*. Шакама измиче волан. Клизи... Блескање светлих контура на ветробрану – као мачке скачу на стакло, загребу по њему и склизну. (Опроштајно варничење звезда...) Хватајући *обалу*, аутомобил се на узвишици тек приметно зенесе, и стопало за делић секунде касни да потисне кочиону педалу...

Поспана извитопереност долине... *Алхемија* преметаних брзопромичућих облика? Сенке-големи, такође? И ноћне птице у даљини, у глас понављају – смртан(!).

На прашкој перифирији; хотелска соба, сан – трептај су. Поново најежен мразним новембарским ваздухом, слушам о *хосподи* из XVI века. *Becherovki*, траварици неког бањског лекара који ју је смућкао како би време пролазило... Магли; ноћним безглавим коњаницима што се са *Мале стране* спуштају преко Влтаве... Калдрми и катедралама, мрачним и непрегледним – госте машту. Неповерење...

Метро ме улије у хотелску собу...

Сутрадан, следећи кажипрст бедекера, надилази ме јеврејски гето. Кованим гвожђем ограђено гробље. Набацани слој преко старих хумки, да би се над њима ископала нова земна места. Потребно је пропети се, како би се сагледале надгробне плоче. Оне старије, извађене и с новим пободене на површину, налик су неправилно изниклим зубима. Мермерним таласима...

Ништа... ништа више од: у минут тачне подземне железнице. Услед скорашње поплаве, затворених станица близу обала. Удисања мемле. Класичне музике из старих грађевина. Галерија. Из зањиханих облака пристижуће магле.

Није се догодило ништа: у магли: реска звоњава ме је снажно потапшала по рамену(!). С трамвајских шина, узмакао сам на улицу уместо на тротоар. Хитро се дочепао плочника, лица, од препасти, побледелог. Узалуд сам зурио. Ослушкивао. Нигде возила...

Примирио сам се међу зидинама оближњег кафеа *Звоно*. Писао о неуверљивости претходног тренутка...

Нову разгледницу, започео сам сазнањем – ... Овде сам, да бих претеривао... да би ми се, изгубљеном, одало – пролазан...

Разгледнице, и *Звоно*, напустио сам с ветром у леђа. Застао, на њему... Ослонио се свом својом тежином... Битисањем...

СТРАНИ КАПУТИ

Поред осињака притајен; *одеће без тела, у диму непознатих соба...*

Драги *Keijio Iimura*, да ли су окончани снови?

Мудрује? Његова питања су *дечја*. Озбиљна...

Бејавчи, његов возач и водич, водио ме је одговорима кроз Свет: Јапан, Египат, САД, Кина...

Мрачним босанским шумама, којима смо турирали – увек у неразумној трци... Боје се *узнемире*. Дрвеће и асфалт урасту једно у друго. Облак пљусне у реку. Кобац у око. Земља гробља се помера, осетио бих, њено надвијање над нама, тиха пребивалишта – живљим...

Упућени данима један на другог. Уздуж мапе и попреко. У круг...

Iimura-сан је рентирао снажна кола. Био будан сувозач – ”Police!” – тргнуо би се, прстом упирући на превој.

Како сам га, у зависности од свог расположења, поштовао – потцењивао. Сумњичав, или с добронамерном радозналошћу, пратио је и сваки мој поглед: на инструмент-таблу за воланом, путоказе, пејсаж... *Живот*; колико смо били удаљени од њега... Увече се стропоштавали, очију упртих у зидове шаране пригушеним блескањем с ТВ-а. Жалио се због временске разлике на несаницу. Већи део ноћи телефонирао Токију: својој фирми, жени... Грчевито се држао седишта приликом неизбежних, полуризичних претицања...

Кад би му се придремало, пренуо би се и извињавао. Извињавао? Како ме је разгаљивао. Збуњивао... Сажвакану жвакаћу гуму би стављао у папирић, завијутак у џеп свог сакоа, наводећи ме тиме да заборавим на пепељару?

Послушности(!). Ако би дланом тапкао (по ваздуху), успорио бих. Када би гледао на сат, сустизали бисмо птичје јато...

Облачио сам се онако како је налагао *дан*: по својој жељи, или (по први пут) о белу кошуљу бесио кравату... Узнемирен пушачком дрхтавицом, замолио бих да зауставимо; крај кола удахнуо 3-4 везана дима. Журба! Паркирали би понекад при неком мотелу, пола часа хитрији од његовог плана. Посркао бих врућу шољу чаја. Брзо. Настојао да ми смислено, бираним речима, говори о својој религији. Гејшама, и мафији. Амплитуди цивилизације. Својим унуцима, најзад... Присећао се Јапана након II светског рата, поредивши га са оним што је виђао...

Али, ко би о прошлости... Рушевинама... У ствари, само још – снови...

Мг. *Iimura*, ако сам га добро разумео на енглеском, сања *у коцки*: два-три лика. Због своје младости – сигуран је – још увек сањам стотине лица.

Заправо, ако видим неки ужурбани капут, знаћу *Keijio*, твој је...

ПЕЛЕРИНА

Слепи мишеви и ноћне птице остављени да палацају пред сломљеним прозором. Управа хотела два дана не поправља браву, не обезбеђује ишта прикладније. Подупрета врата, с унутрашње стране, ниским орманом за кофере. Неважно; још следећа ноћ, и ново место, и хотел. Мимо свега: у овом, језеро плави снове брзим крилцима и свежином октобра...

Докопати се тог преноћишта... *Furuichi* и *Okui*, матори косооки инжењери, заспали на задњем седишту...

У операционој сали: слика – на столу, лежиш... ”What's wrong...” – освестио те је *Furuichi*-јев прекор...

О, неподношљиво досадан у седмочланом тиму, задужен за нацрте болничких просторија намењених реновирању. С *Ф.*-ом си трком развлачио зидарски метар. ”Why?” – упитао је, кад си згазио паука. Поклонио ти се, задовољан, на крају дана. Енигме религије(!). Учинио си то онолико разумно колико газиш педалу гаса пробијајући маглу и рану ноћ прикопчану за Дрину.

Добро је што спавају стари мрави; сумануто си журио да брату довезеш *омегу* којом би ноћас требало да збрише кући...

Хоће ли ипак питати *Iimuru* за дозволу? Или ћете се упутити заједно? Бити ујутру овде, спремни за јапански дрил...

Толико удаљени... Када би се, заправо, могло на неко време *сшаши* (у оној сали)... ужелети се, тако, поново живљења...

Крхка помисао... Мучнина мисли...

Попио с келнерима на рачун Немца. Слушао о ценкању – проститутка у собу: дупло... да му, као раније, уговоре у кући с друге стране језера...

Гнушање, и узбуђење, за тренутак, потом под живим мислима о Т., отиснуо си се...

Упознати таму теби непознатог града. Светлост фарова зури: флеке на затамњеним окнима – контуре репатих телашаца. Твоје неприпадање као штрајкачки транспарент, под ретким фасадним киповима. Ишарани птичјим изметом, суде безвремену. У игри трулих кобила, гомилају се псећи облаци. Под њима, њиховим накарадним режањем, небо је спремно да пукне. Кипови дрхте. Пљусак.

Терао кола преко железничких шина. Пробушио задњу десну. Мењао. Видео степениште ливено измаглицом и кишом. Мост над мостом. Себе у зноју. Очерупане, напуштене вагоне. Псе. И оне на Калемегдану – *чемерне гониче шрамваја*. Бацао камење на ове. Одраних шака... Псовао на јапанском. Конструисао, попут дечака, нови језик. Пожелео, као старац, да се небо, налик рибарској мрежи, спусти...

Свиће...

У даљини, неко бауља дуж језера. Немац? Властодавка, у отрцаној пелерини?

Побогу, брат је нагазио неисправног *chryslera* сам...

Врата хотелске собе одшкринута.

Забринут, чека тебе.

За пола сата је доручак...

БАЗИЛИКА

God doesn't even go to church...
The The

Дезоријентисаности; окружен масивним зидовима и луковима погледао си увис, погледом обухватио највишу куполу, да би бочни, орнаментима украшени зидови, као слике калеидоскопа наврле у твоје видно поље, кренули да измичу преуском погледу и производе вртоглавицу. Пламен високе свеће освестио те је опрљивши ти надлактицу... *Полуодлутање*, поново... Осећај близак буђењу након збуњујуће живог сна. То стапање квазиреалности, био си уверен, ишчезло је. Због коинциденције, јутрос, на обали под Будимом, осећај се јавио – помислио си – због мушкарца и жене и фотографије њиховог несталог сина, а сада, без сумње, то пријатно страно осећање одсутности је ту, у теби.

Несрећним родитељима ниси могао рећи – жао ми је... биће у реду... Само – нисам га видео... О томе више ниси размишљао; у плавокосој деци читавог јутра препознавао си *Олафа*.

У дану од спарине провидном, истовремено мутном као плик, без конца о датуму. Веку. Тако једноставно. Авеније. Стриптиз барови. Најстарији континентални метро. Цркве...

Од мајушне туристкиње из Јапана – помислио си пред капелом базилике St. Istvan – требало би отети видео камеру! Ни реч је не би разумео док истрчаваш на улицу, међу пролазнике погурене од врелине асфалта. Њени повици, проклињања, не би те прогањала. И траку у камери, неколико последњих секунди снимка, одмах би избрисао, кадар ђаволски изведене отимачине. Помислио, с рукама у џеповима бермуда, да је папа из XIII века на слици – погрбљен, кривонос, намрштен, какви су по неписаном правилу – ближи ђаволу него Богу. Да је базилика, након богослужења, мирно и угодно место – на клупи, с ногама подигнутим на даску за клечање при молитви, Малколм Лаури би фино пио. И како са четири издигнуте бине, с моћним микрофонима, свештеници кроз столећа (од кад је микрофон измишљен, пре тога својим грлатим гласовима) застрашују вернике и утичу на ове да забрину невернике. О, бриге! О, казне! Искључиво људске...

Спринтајући низ *Sas utca* и кроз *Vert. tere*, прегазићеш воду Дунава и на даљој обали имати довољно предности над метроом – да припалиш цигарету – чије ће те подземно тутњање пратити као нечији кораци пред вратима док прелазиш из полусна у сан... Дечак неће плутати под мостом...

То је твоја молитва... Како Бога нема(?), сео си уморан на тротоар, након претрчане прве улице, без упаљача, који је, биће, звекнуо

код јавног wc-а, и без снаге да се вратиш по њега, све док га некоме улица није поклонила.

HEIGH-HO, HEIGH-HOOO...

Више не мораш да пожурујеш свог поштара... Активно бављење спортом... Студије... Одлазак у GB... Прерастања су *шарене лаже*...

Моје цокуле су зупчаници. Тромесечни... Разлистане у индиго...

Repetitio! Тачно 6:15. – Џакови. Шипке. Бурад с нафтом. Пауза... Уношење масивних столова... Далеко су мање подношљиве школоване главе, секретарице, курири-улизице... Један од првих је О. К. (не намеравам о осталим шефовима). Стамени брадати нежења, дупло већи од свих радника, очекује четвртак, и брака жељну девојку. С неверицом ће јој понудити ванбрачну заједницу... Нигде гаранције – слеже раменима тупкајући лењиром по уснама, држећи га потом са стране, дуго прислоњеног на уста. Посматран из камиона, натовареног столовима, флаутиста је спреман за неку неподношљиву мелодију...

Секретарица, преко пута њега, поверава се, одсутно – омиљена јој је бордо(?!). Најчешће је у црном. У свом лику у огледалцету препознаје оца са слике из војске, розикавог тена и шака, пред касарнским свињцем.

„Вапим за болесно чистом собом, за..." – утом, одговара на телефонски позив. Гласом налик жуборењу. Прстима; разнобојним дугим ноктима, скакутавим патуљцима на трамполини канцеларијског дима...

Поподне одлазим с колегом његовом белом теријеру. *Каспар* не нестаје из видокруга. Његово тело виси као шунка, зубима окачено на ћелаву *спачекову* гуму на стрехи. Каткад јурца за тениском лоптицом бацаном тамо-амо... чини се, тако би данима... Некад прошетамо до оближњег школског дворишта. Причамо школарцима *ловачке приче*, којештарије... Трчимо сва тројица као духови кад нас пројури домар... Нисмо храбри, ни интелигентни...

То је бег...

Још једна субота.

Свршетак. Пресвлачење. Сунце. Ничу кишобрани и сунцобранске печурке. Од аутомобила и аутобуса и људи, улица је зажарена шума. Лимена трафика с брзом храном, пуши се. Из димњака чиле све искре... Нечија дуга коса у пролазу, налик је кумуластим облацима при сунчевом заласку. Тако је... Неуклопљеност. За све, моје не-доручковање на паузи и одбијање алкохола непоштовање је градилишта. Цакли се под јаром. Утабаније него првих дана. Разбуктало прашином као пећ. Укопава све дубље. Топи. Гуши. Исисава. Усваја. Придобија. Просто раскршће. Скретање...

МОРА

Стене к'о рогови. Мрљани сланом пеном таласа, пробадају ваздух. На пучини – *шачка*. Док се два монаха, у полукругу око винограда, успну до манастирског улаза, брод ишчезне.

XIII је век, и изградња манастира при крају. Замислио сам, и *осетио*. И потом, ништа...

У његовом средишту, пред бунаром – нагнуо сам се, свом зачуђеном лику, међу, за срећу баченим, новчићима, намигнуо. Обилазио просторије. Вратио се бунару. Упитао...

Под столом манастирског музеја, керуша. Стомака надутог к'о гајде. Чврсто озидано, време ће оживети новим дахом... Мој се приближава крају – помислим. И, ништа.

Стара продавачица, с озбиљним ожиљком на руци, окренута леђима; на прозору, окренутом ка мору, лупа орахе. Два пут је позвах да платим разгледницу. Потом се мимоиђох с некаквим црквеним главешином. Није се, пропративши га, ниједном осврнуо. Као дух. Црни, мирни талас...

Спустисмо се на плажу. Нахрупели облаци навели су нас у кафе *Corner*, на ивици залива. Удари ветра и воде. Потом и жагор; тројица дечака, спремна да са двадесетак метара високе стене скоче у оживело море. Ветар све јачи. Чуче на врху, дуго. Ништа, помислим. Хооп! Најхрабрији је, учини се збуњеном уму, пре испливао него скочио. Бесмислено – као да су му и таласи аплаудирали. Она двојица се спустише нешто ниже и придружише му се у пени. Потом, ветар...

Из *Палеокастрице*, ка *Виду*. Костурници...

Српска кућа, у повратку. Фотографије...

Кустосово, крајње монотоним гласом, декламовање историјске приче. Деца кликћу као делфини. Старија дама сриче мужу стихове међу фотографским записима. Кажипрстима зачепих уши како бих заиста *чуо* и *видео*. Могао да, пред фотографијом умирућег редова, осетим бол...

Све од данас, заборави сутра. Са девојком у изнајмљеном *фијату*, парати морски ваздух...

У кабини – тишина. Тело без парчета меса.